

Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново

Университет по библиотекознание и
информационни технологии

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

БИБЛИОТЕКИ ЧЕТЕНЕ КОМУНИКАЦИИ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ ОТ
ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

На тема

*Съхраняване, опазване, дигитализиране и популяризиране
на движимото културно наследство*

13 – 14 ноември 2025 г.

Народна библиотека „П. Р. Славейков“
Велико Търново, 2026

Изданието се осъществява с финансовата подкрепа на Национален фонд „Култура“ по програма „Културно наследство“ 2025

Авторите на докладите носят пълна отговорност за съдържанието, оригиналността, изказаните становища и цитираните източници и литература.

- © доц. д-р Калина Иванова, научен редактор, 2026
- © проф. Ивелин Иванов, съставител, 2026
- © д-р Иван Александров, съставител, уводни думи, 2026
- © Марина Стойкова, графичен дизайн, технически редактор, 2026
- © Авторски колектив, 2026
- © Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново, 2026

ISSN: 1313-8138 (print)

ISSN: 2683-0981 (online)

Предговор

Двадесет и четвъртата национална научна конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ се проведе на 13 и 14 ноември 2025 г. в Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново. Традиционният научен форум отново събра изследователи, преподаватели, библиотечни и музейни специалисти, архивисти и представители на културни институции, които представиха резултати от своите изследвания и професионални практики, свързани с опазването, изследването и популяризирането на книжовното и културното наследство в условията на съвременното информационно общество. В рамките на конференцията бяха разгледани редица теми, посветени на дигитализацията на културното наследство, ролята на библиотеките и архивите като пазители на историческата памет, както и новите технологични и комуникационни възможности за достъп до знание.

Съорганизатори на ежегодния научен форум и дългогодишни партньори в реализирането на конференцията отново са Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ и Университетът по библиотекознание и информационни технологии – София. Благодарност изразяваме и към всички институции, организации и специалисти, които със своето участие и подкрепа допринесоха за успешното провеждане на конференцията и за утвърждаването ѝ като значимо научно събитие в областта на библиотекознанието, архивистиката, културната история и хуманитаристиката.

Официалното откриване на конференцията беше съпроводено с премиера на филма „Възхвала на Търновград“ на Биляна Траянова, а в рамките на съпътстващите събития бе открита и изложбата „Католиците в България XVII – XX век – книжовно-документални свидетелства във фондовете на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ на Националния археологически институт с музей при БАН, организирана под патронажа на пре-

зидента на Република България. В програмата бе включено и награждаването в конкурса „Благослов за Търновград“.

В рамките на четири научни сесии бяха представени многобройни доклади, посветени на широк кръг въпроси – от архивното дело и библиотечните системи до дигитализацията на културното наследство, съхраняването на редки и ценни колекции, развитието на дигитални библиотеки и популяризирането на културното наследство в онлайн среда. Особено внимание беше отделено на ролята на новите технологии, включително изкуствения интелект и триизмерното моделиране, в процесите на опазване, изследване и представяне на историческото и книжовното наследство. Представени бяха също изследвания, свързани с книжовната история, архивни колекции, аудиоархиви, старопечатни книги и тяхното опазване, както и различни аспекти от културната памет и националната идентичност.

Конференцията се отличи с активно международно участие. Свои доклади представиха учени и специалисти от Полша, Румъния, Сърбия, Унгария, Хърватия и Република Северна Македония. Техните изследвания допринесоха за по-широк сравнителен поглед върху процесите на дигитализация, съхраняване и популяризиране на културното наследство, както и върху развитието на библиотечните и архивните практики в европейски контекст. Чрез представените примери от различни страни участниците имаха възможност да обменят опит, идеи и добри практики, насочени към модернизирването на библиотечната и архивната дейност.

Представените доклади демонстрираха разнообразието от научни интереси и интердисциплинарния характер на изследванията, свързани с културното наследство – от историята на книгата и библиотеките до съвременните комуникационни и дигитални стратегии за достъп до знание. Значителна част от изследванията поставиха акцент върху взаимодействието между традиционното книжовно наследство и новите дигитални форми на съхранение и представяне на информацията, както и върху ролята на библиотеките като активни културни и образователни центрове.

Както и през предходните години, докладите от конференцията се публикуват в настоящия сборник, който дава възможност

представените научни изследвания и добри практики да достигнат до по-широк кръг специалисти, изследователи и читатели. Електронният формат на изданието позволява достъп до публикациите чрез интернет страницата на Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ в раздел „Конференции“ (<https://libraryvt.com/bg/nauchna-konferentsia-biblioteka-veliko-tarnovo/nauchna-konferencia-2025>), като по този начин допринася за по-широкото разпространение на научните резултати и за развитието на професионалния диалог в областта на библиотечното и информационното дело.

От съставителите

**„Писменото съкровище по Долен Дунав“ –
дигиталната памет на региона
и нейното значение за културната идентичност**

Николай Господинов
РБ „Любен Каравелов“, гр. Русе

**“The Written Treasure Of The Lower Danube” –
The Digital Memory Of The Region
And Its Importance For Cultural Identity**

Nikolay Gospodinov
Regional Library “Lyuben Karavelov”, Ruse

Abstract: *The project „The Written Treasure along the Lower Danube,“ implemented by the Lyuben Karavelov Regional Library in Ruse, aims to preserve and present in digital form a written collection reflecting the cultural and spiritual image of Bulgaria in the period 1878 – 1950. It includes a selection from the Rare and Valuable and Old Print Collection. The digitization of 2,000 selected documents is not just a technical task, but an act of cultural responsibility and reflection on historical memory.*

By providing free access to these sources, the project brings back to life the evidence of social, educational, and artistic processes that have shaped the contemporary appearance of the region and the country. The digital collection not only protects the fragile originals from physical damage, but also provides equal access for researchers, students, and citizens. In this way, the library becomes a mediator between the past and the future—a place where local history fits into the broader European cultural context. The initiative shows that the digitization of cultural heritage is not only a means of preservation, but also a way of realizing, sharing, and rediscovering national memory.

Keywords: *digitization; cultural heritage; written heritage; library; regional identity; accessibility; digital collection.*

Резюме: Проектът „Писменото съкровище по Долен Дунав“, реализиран от Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе, цели да съхрани и представи в дигитална форма писмена колекция, отразяваща културния и духовен облик на България в периода 1878 – 1950 г. В нея е включена подобрена селекция от колекцията Редки и ценни и старопечатен фонд. Дигитализирането на 2000 подобрени документа е не просто

техническа задача, а акт на културна отговорност и осмисляне на историческата памет.

Чрез осигуряване на свободен достъп до тези източници проектът връща към живот свидетелствата за обществени, образователни и художествени процеси, оформили съвременния облик на региона и страната. Създадената дигитална колекция не само предпазва крехките оригинали от физическо увреждане, но и осигурява равнопоставен достъп за изследователи, учаци и граждани. Така библиотеката се превръща в посредник между миналото и бъдещето – място, където локалната история се вписва в общеевропейския културен контекст. Инициативата показва, че дигитализацията на културното наследство е не само средство за съхранение, но и начин за осъзнаване, споделяне и преоткриване на националната памет.

Ключови думи: дигитализация; културно наследство; писмено наследство; библиотека; регионална идентичност; достъпност; дигитална колекция.

1. Въведение

В епохата на дигиталната трансформация библиотеките се превръщат в ключови институции за опазване и споделяне на културната памет. Дигитализацията на културното наследство не е просто технологичен процес, а стратегическа дейност, чрез която документалното богатство на нациите се съхранява, преосмисля и предоставя в отворен достъп за обществото. Според доклад на UNESCO (2020) дигиталното опазване на документалното наследство „осигурява устойчив достъп до знания и култура, като същевременно защитава оригиналите от физическо увреждане“ [1].

В европейски контекст инициативи като Europeana и European Heritage Hub насърчават културните институции да създават, споделят и свързват дигитално съдържание в отворена екосистема, основана на общи стандарти и интероперабилност. В стратегическия документ Europeana Strategy 2025 – 2030 (Europeana Foundation, 2024) се подчертава, че дигиталното културно наследство има „централна роля за изграждане на обща европейска идентичност чрез достъп, приобщаване и образование“ [2].

На национално ниво България следва тази линия чрез програмите на Плана за възстановяване и устойчивост, по-конкретно инвестиция С11.17 „Дигитализация на колекции на музеи, библиотеки и архиви“, която цели повишаване на дигиталния капацитет на културните институции. В този контекст се вписва и инициативата на Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе: проектът „Писменото съкровище по Долен Дунав“. Неговата мисия е да съхрани и представи в дигитална форма писменото наследство на региона от периода 1878 – 1950 г. – време, в което Русе е един от центровете на модернизацията и европейската културна обмяна.

Проектът разглежда дигитализацията като културна отговорност – процес, чрез който материалната културна памет се пренася в цифрова среда, съчетавайки научната точност на метаданните със социалната мисия на библиотеката. Подобен подход съответства на препоръките на IFLA (2022), според които библиотеките трябва „да осигуряват достъп до културни ресурси по общаващ и устойчив начин, използвайки международни стандарти като MARC21, METS, PREMIS и Dublin Core“ [3].

Дигитализацията, обаче, не се изчерпва с техническото сканиране или метаданното описание. Тя изисква нова култура на възприемане на наследството, в която библиотеката действа като медиатор между миналото и бъдещето, между локалното и универсалното. Като интегрира своите фондове в платформата Europeana, Русенската библиотека не само защитава уязвимите документи, но и ги превръща в част от общеевропейския разказ за идентичност и памет.

Следователно проектът „Писменото съкровище по Долен Дунав“ се вписва в по-широката парадигма на дигиталната хуманитаристика, където технологиите се превръщат в инструмент за разбиране на културните процеси. Неговото значение надхвърля локалния мащаб: чрез дигитализация, достъпност и споделяне библиотеката в Русе демонстрира как една регионална институция може да допринесе за глобалния обмен на културни ценности и за опазването на общото европейско наследство.

2. Теоретични и методологични основи

Съхранението и дигитализирането на движимото културно наследство изисква едновременно концептуално и технологично осмисляне. Културното наследство, според Конвенцията на UNESCO за опазване на нематериалното културно наследство (2003), обхваща не само материалните обекти, но и онези носители на историческа и културна памет, които изграждат идентичността на обществото [4]. В случая с библиотечните колекции, това наследство е движимо – то включва ръкописи, книги, карти, фотографии, афиши и други документи, които имат материален носител, но съдържат духовни и интелектуални ценности.

Българският Закон за културното наследство (ЗКН, 2009, изм. 2023) определя движимите културни ценности като „обекти, които имат историческа, художествена, научна или друга културна стойност и могат да бъдат премествани без нарушаване на тяхната цялост“ [5]. В библиотечната практика това означава, че дори и когато обектите физически съществуват в локални фондове, техният смисъл надхвърля границите на институцията и на територията – те са част от националния и европейския културен капитал.

2.1. Концептуални основи на дигитализацията

Дигитализацията представлява процес на преобразуване на аналогови обекти в цифров формат с цел съхранение, достъп и повторно използване. IFLA Guidelines for Digitization Projects (2022) подчертават, че успешните дигитални проекти се базират на три принципа:

- автентичност – гарантиране, че цифровото копие вярно представя оригинала;
- цялост – осигуряване на метаданни, които описват контекста, произхода и състоянието на документа;
- устойчивост – дългосрочно съхранение и възможност за миграция на данните [3].

В съвременната библиотечна теория дигитализацията се разглежда като част от по-широката парадигма на дигиталното опазване (digital preservation). Според Conway (1996) това е „управленски процес, който включва стратегии за продължителен дос-

търпят до дигитални ресурси въпреки технологичните промени“ [4]. Този процес е неразривно свързан с метаданните и стандартите, които осигуряват устойчивост и интероперабилност.

2.2. Стандарти и методология

Дигиталното описание и управление на културното наследство се осъществяват чрез международни метаданни и формати:

- **MARC 21** – основен библиотечен стандарт за описание на библиографски и авторитетни записи, позволяващ автоматизиран обмен на данни между библиотеки по света;
- **Dublin Core** – унифициран модел за описване на цифрови ресурси с 15 основни елемента (title, creator, subject, date и др.), широко използван в Europeana и IFLA;
- **METS (Metadata Encoding and Transmission Standard)** – XML схема за пакетизиране на обекта и неговите метаданни;
- **PREMIS (Preservation Metadata)** – стандарт за дългосрочно съхранение и документиране на жизнения цикъл на дигиталните обекти.

Тези стандарти не са само технически спецификации, а рамки за гарантиране на автентичност, прозрачност и проследимост. Те дават възможност дигитализираните колекции да бъдат индексирани, цитирани и интегрирани в глобални системи като Europeana, WorldCat и IFLA Library Map of the World. Методологическият подход при дигитализацията включва няколко ключови етапа:

- **Оценка и подбор на обектите** – избор на материали с висока културна и изследователска стойност;
- **Подготовка и консервация** – почистване, реставрация и маркиране на обектите;
- **Сканиране и цифрова обработка** – прилагане на стандарти за резолюция, цветова гама и формат (TIFF, JPEG 2000);
- **Метаданно описание** – въвеждане на описателни, административни и структурни данни;

- **Интеграция и достъп** – публикуване в уебсреда чрез системи за управление на дигитални колекции (DSpace, Omeqa, Koha REST API и др.).

2.3. Етични и правни аспекти

Дигитализацията на културно наследство изисква внимание към етичните и правните въпроси. Според UNESCO Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence (2021) дигиталното опазване трябва да се осъществява при спазване на принципите на достъпност, равнопоставеност и защита на интелектуалната собственост [7]. В този смисъл библиотеките поемат двойна отговорност – както към миналото (съхранение на автентичността), така и към настоящето (осигуряване на справедлив достъп).

2.4. Дигитализацията като културен процес

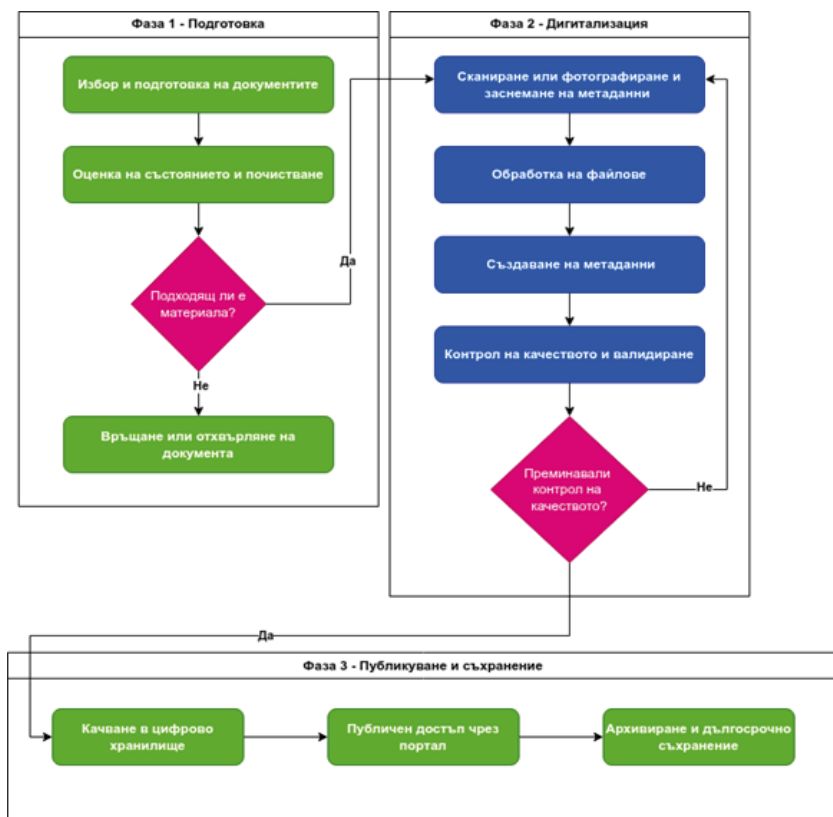
Освен техническа операция, дигитализацията е културен акт. Тя променя начина, по който обществото възприема и използва своето наследство. Както посочва Smith (2020), „дигиталната репрезентация на културните обекти не само ги прави достъпни, но и създава нови значения чрез тяхното повторно контекстуализиране в онлайн среда“ [8]. Следователно дигитализацията е форма на комуникация между миналото и настоящето, между локалното и глобалното.

В този теоретичен контекст проектът „Писменото съкровище по Долен Дунав“ се явява пример за интеграция на международните стандарти, националната културна политика и локалната идентичност. Той съчетава документалното опазване с иновационен подход към достъпността, което го превръща в модел за устойчиво управление на движимо културно наследство в библиотечна среда.

3. Проектът „Писменото съкровище по Долен Дунав“ – цели, етапи и технологични решения

Проектът „Писменото съкровище по Долен Дунав“, реализиран от Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе, има за цел да съхрани, дигитализира и представи пред общест-

веността ценни документални свидетелства за културния и духовния живот на България от периода 1878 – 1950 г. Проектът се реализира в рамките на националната програма BG-RRP-11.020 и представлява цялостна система за дигитализация, структурирана в три основни фази – Фаза 1: Подготовка, Фаза 2: Дигитализация и Фаза 3: Публикуване и съхранение. Всяка от тях съдържа отделни подетапи, методологии и контролни механизми, които осигуряват високо качество, проследимост и устойчивост на резултатите (Фигура 1).

Фигура 1. Диаграма на процеса по дигитализация

3.1. Фаза 1 – Подготовка

а) Избор и подготовка на документите

Създаването на културния продукт включва няколко етапа, подготвителен и същински. Подготвителният етап се състои в селектиране на документите по област, автор, период и други критерии, формиране на подколекции. Този етап има за цел да осигури системност, научна обосновааност и качество при изграждането на архива. Селекцията на документите следва няколко предварително дефинирани критерия:

- Тематичен (съдържателен) критерий – определя основната тема или и включва документи, които са в съответствие с избраната тематична рамка;
- Авторски критерий: подбор според авторите или институциите, създали документите, като приоритет имат документи от автори с доказан принос и значимост за културната памет;
- Хронологичен критерий – определен е конкретен времеви обхват, 1878 – 1950 г., който осигурява историческа последователност и контекст.
- Критерий за културна и научна значимост – приоритет имат документи, които имат висока културна, историческа или изследователска стойност, тъй като такива материали допринасят за съхраняването и популяризирането на културното наследство.
- Критерий за физическо състояние – подбират се документи, които могат да бъдат дигитализирани без риск за тяхната цялост. Материали с много лошо състояние се включват само при възможност за консервация.
- Правен и етичен критерий: включват се само материали с изяснени авторски направен авторско-правен анализ. Спазват се етични норми при работа с лични данни и чувствителни теми.

След прилагане на горните критерии, документите се групират в подколекции според темата, периода, региона, автора или институцията.

б) Оценка на състоянието и почистване

Всяка избрана единица преминава визуален и консервационен преглед – проверка на подвързия, хартия, наличие на мухъл или метални елементи, както и идентифициране на необходимост от реставрационни действия. Използват се безкиселинни материали за временно етикетирание и безопасно манипулиране.

Подготвен е лист за състояние (Condition Report), който се прилага към всеки документ. Ако материалът е неподходящ за дигитализация (силно увреден, нестабилен или с правни ограничения), той се връща в отделен поток за реставрация или отхвърляне, съгласно решението „Подходящ ли е материалът?“.

в) Консервационен контрол и документация

Всички подготвителни дейности се документират в регистър за подбор и подготовка, а резултатите от консервационната оценка се вписват в база данни, която ще служи за проследимост по време на следващите фази.

3.2. Фаза 2 – Дигитализация

Тази фаза се характеризира със създаване на висококачествени цифрови копия и техните метаданни, които да гарантират автентичност, устойчивост и възможност за интеграция в международни системи като Europeana.

а) Скенери и параметри на заснемане

Използва се планетарен скенер и/или фото-риг система с контролирано осветление и фиксирана цветна температура (5000K). Прилага се люлков механизъм, позволяващ заснемане на подвързани издания без натиск върху гръбнака:

- Резолюция: 400 – 600 ppi за текстови материали, 600 – 800 ppi за графични;
- Дълбочина на цвят: 24-bit RGB;
- Формат мастър: TIFF без компресия;
- Деривати: JPEG/WebP за онлайн визуализация, PDF/A-2b за четене и дългосрочно съхранение;
- Цветови профил: Adobe RGB → sRGB;

- Метаданни при заснемане: оператор, устройство, параметри, дата, ICC профил, геометрия на обекта.

В първия кадър от всяка сесия се заснема контролен цвят таргет (ColorChecker), който служи за калибрация и проверка на експозицията.

б) Обработка и OCR

Обработката включва изправяне на изображението, балансиране на бялото, корекция на контраста и премахване на фон шум, без промяна на съдържанието. Използва се неразрушителна обработка с генериране на вторичен TIFF файл.

Прилага се OCR обработка (Tesseract с езикови модели bg+en), като целевата точност е $\geq 95\%$ за латиница и $\geq 92\%$ за кирилица. OCR резултатът се записва във формат ALTO XML и се свързва с изображенията чрез структуриран METS пакет.

в) Създаване на метаданни

Процесът на описване е критичен за бъдещата използваемост на дигитализираните обекти. Използват се международни стандарти:

- **MARC 21** – библиографски и авторитетни записи за интеграция с Коѝа и националния каталог COBISS;
- **Dublin Core** – за обмен с Europeana и за отворените данни в уеб портала;
- **METS/PREMIS** – за структурно и административно описание на файловете.

Задължителните полета включват: title, creator, date, language, description, rights, identifier, subject, format.

г) Контрол на качеството

След всеки цикъл на дигитализация се провежда двустепенен контрол:

- **Технически QC:** проверка на резолюция, фокус, експозиция, ICC профил и формати (чрез JHOVE и checksum SHA-256).

- **Съдържателен QC:** проверка на пълнотата и коректността на метаданните, на реда на страниците и валидиране на XML схемите.

При несъответствия материалът се връща за повторно заснемане или редакция. Всички действия се записват като PREMIS събития („capture“, „validation“, „correction“), което осигурява пълна проследимост.

3.3. Фаза 3 – Публикуване и съхранение

Тази фаза се характеризира със осигуряване на дългосрочен, устойчив и достъпен достъп до дигитализираните обекти.

а) Качване в цифрово хранилище

Дигиталните обекти се интегрират в собствено цифрово хранилище и уеб портал на библиотеката (<https://www.libruse.bg>), изградено на основата на Кога REST API и собствен модул за визуализация. За всеки обект се създава **ингест пакет**, включващ:

- мастър TIFF файл,
- деривати (JPEG/WebP, PDF/A),
- OCR файл (PDF),
- метаданни (METS, Dublin Core).

Импортирането се извършва чрез скриптове за партидно качване, като системата автоматично генерира миниатюри и фасетни индекси (Elasticsearch).

б) Публичен достъп и UX/UI дизайн

Публичният интерфейс е проектиран в съответствие със стандартите WCAG 2.1, ниво AA. Потребителите могат да търсят по автор, дата, език, фонд и тематична категория. Интерфейсът е двуезичен (BG/EN) и осигурява възможност за цитиране чрез персистентен линк (Handle/URN).

UX/UI дизайнът комбинира естетика и достъпност: използват се контрастни цветове палитри, четими шрифтове, видими фокуси за клавиатурна навигация и пълни описания на изображенията (alt-текстове). Визуалната концепция цели ангажиране на младежка аудитория чрез интуитивни контроли и вградени мултимедийни разкази за отделни документи и теми.

в) Дългосрочно съхранение и архивиране

Прилага се политиката 3-2-1:

- 3 копия (производствено, архивно, офлайн),
- 2 различни носителя (NAS и облачно хранилище),
- 1 копие извън обекта (off-site).

Мастър файловете (TIFF) се съхраняват в неизменяем слой, дегиватите могат да се регенерират при нужда. Извършват се месечни проверки на контролни суми (fixity checks) и тримесечни валидации на форматите (TIFF, PDF/A, ALTO XML). При технологична промяна се изпълнява миграция на форматите с документиране в PREMIS.

г) Архивиране в Europeana и международна видимост

Представителната извадка от 2000 документа се публикува чрез Europeana Publishing Framework и Europeana Data Model (EDM), което осигурява машинна съвместимост и автоматичен превод на метаданните на 24 езика [2]. Това позиционира Русенската библиотека като активен участник в европейската екосистема за споделено културно наследство.

д) Значение на технологичната рамка

Трите фази отразяват цялостен модел на цифров жизнен цикъл на документа – от физическата подготовка, през дигитализацията, до публикуването и устойчивото съхранение. Този модел може да бъде приложен и от други културни институции в България, които изграждат собствени дигитални архиви. Проектът доказва, че чрез стриктно прилагане на международните стандарти, системен контрол и социална ангажираност, библиотеката може да функционира като институция за дигитална културна памет – място, където миналото става достъпно за бъдещето.

Заключение

Дигитализацията на културното наследство е не само технически процес, а израз на дълбока културна отговорност и обществен ангажимент. Проектът „Писменото съкровище по Долен Дунав“, реализиран от Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе, показва как една регионална институция може да превърне локалната памет в достъпно, споделено и устойчиво знание. Чрез

внимателно подбрани етапи – от подготовка и дигитализация до публикуване и дългосрочно съхранение – се постига баланс между научна прецизност, технологична иновация и социална мисия.

Създадената дигитална колекция не просто предпазва уязвимите оригинали, но и разширява границите на достъпа – към учени, изследователи, студенти, граждани и хора в неравностойно положение. Интеграцията с Europeana утвърждава колекцията като част от общоевропейския културен архив и позиционира Русенската библиотека сред водещите институции в областта на дигиталното културно наследство в България.

Проектът доказва, че библиотеката на XXI век може да бъде не просто хранилище на знание, а динамичен медиатор между миналото и бъдещето, между националната идентичност и европейското културно пространство. В този смисъл, „Писменото съкровище по Долен Дунав“ се превръща в модел за устойчиво съчетание на културна памет, технологично развитие и обществена достъпност – пример, който може да бъде мултиплициран и в други български библиотеки.

Литература:

1. Schorlemer, Sabine. (2020). UNESCO and the Challenge of Preserving the Digital Cultural Heritage. *Santander Art and Culture Law Review*. 33 – 64. 10.4467/2450050XSNR.20.010.13013.
2. Europeana Foundation. *Strategy 2025 – 2030: Empowering Digital Culture*. The Hague, 2024.
3. IFLA. *Guidelines for Digitization Projects for Libraries and Archives*. The Hague: IFLA, 2022.
4. UNESCO. *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Paris, 2003.
5. Закон за културното наследство. ДВ, бр. 19, 2009, изм. 2023.
6. Conway, P. *Preservation in the Digital World*. Michigan: University of Michigan Press, 1996.
7. UNESCO. *Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*. Paris, 2021.
8. Smith, L. *Digital Heritage and Cultural Memory*. London: Routledge, 2020.

Съдържание/Content

Предговор	5
<i>От съставителите</i>	
Уводни думи	12
<i>д-р Иван Александров</i>	
Дигиталната библиотека на Централната университетска библиотека „Михай Еминеску” в Яш: Модерен подход за съхраняване и достъп.....	15
<i>Симона Синзиану, Алина Филимон, Оана Мерчеш</i>	
<i>The Digital Library Of The “Mihai Eminescu” Central University Library Of Iași: A Modern Approach To Preservation And Access</i>	
<i>Simona Sînzianu, Alina Filimon, Oana Mercheș</i>	
Читалня с колекция и архив „Проф. Богдан Богданов, д.н.“: от лична библиотека към дигитален академичен ресурс	25
<i>Ангелина Гимишева, Юлияна Станимирова</i>	
<i>Reading Room With The Collection And Archive Of „Prof. Bogdan Bogdanov, D.Sc.“: From Personal Library To Digital Academic Resource</i>	
<i>Angelina Gimisheva, Yuliyana Stanimirova</i>	
Унапређење дигитализације библиотечке грађе кроз пројектне активности у народној библиотеци „Стеван Сремац“ – Ниш.....	38
<i>Соња Шуковић, Александра Аџић</i>	
<i>Enhancing The Digitization Of Library Materials Through Project-Based Activities At The “Stevan Sremac” Public Library In Niš</i>	
<i>Sonja Sukovic, Aleksandra Adzic</i>	
Зачувување, дигитализација и популаризација на движното културно наследство во библиотеките.....	49
<i>Аница Милева, Гонца Анастасова</i>	
<i>Preservation, Digitization And Popularization Of Movable Cultural Heritage</i>	
<i>Anica Mileva, Gonca Anastasova</i>	

**Между духовната пробуда и скеча или за илюстрацията
в рекламната стратегия на българската католическа
периодика от началото на XX век..... 64**

доц. д-р Васил Загоров

*Between Spiritual Awakening And Sketch: On Illustration
In The Advertising Strategy Of Bulgarian Catholic Periodicals
At The Beginning Of The 20th Century*

Assoc. Prof. Dr. Vasil Zagorov

**Книги, библиотеки и печати: по следите на книжовните
колекции на българските католически ордени (1878 – 1944)..... 79**

гл. ас. д-р Габриела Ангелова

*Books, Libraries, And Seals: A Study Of The Book Collections
Of The Bulgarian Catholic Orders (1878 – 1944)*

Assist. Prof. Dr. Gabriela Angelova

**Медийното представяне на българското културно наследство
като част от публичния образ на страната 95**

гл. ас. д-р Марина Маринова

*The Media Representation Of Bulgarian Cultural Heritage
As Part Of The Country's Public Image*

Assoc. Prof. Dr. Marina Marinova

**Диалог с изкуствения интелект за краеведската дейност
и дигитализирането на книжовно-документалното наследство 106**

д-р Светослава Димитрова-Станева, гл. ас. д-р Гергана

Янчева, гл. ас. д-р Камелия Планска-Симеонова

*Dialogue With Artificial Intelligence On Local History Activities
And The Digitization Of Literary And Documentary Heritage*

Dr. Svetoslava Dimitrova-Staneva, Senior Assistant Dr. Gergana

Yancheva, Senior Assistant Dr. Kamelia Planska-Simeonova

**Участието на Народна библиотека „Иван Вазов“ в проект
PressMint: дигитални ресурси в контекста на споделеното
европейско наследство 119**

Иван Крачанов, Димитър Минев

*The Participation Of National Library Ivan Vazov In The Pressmint Project:
Digital Resources In The Context Of A Shared European Heritage*

Ivan Kratchanov, Dimitar Minev

**Виртуална възстановка на олтар от средновековна църква в
археологически обект „Шушманец“, Великотърновско 131**

проф. д-р Николай Кънев, доц. д-р Пламен Събев

*Virtual Restoration Of An Altar From A Medieval Church
In The „Shushmanets“ Archaeological Zone, Veliko Tarnovo*

Prof. Dr. Nikolay Kanev, Assoc. Prof. Dr. Plamen Sabev

- Петко Р. Славейков и скритото зад QR кода (проект за популяризиране на живота и делото на Петко Р. Славейков чрез кратки видеа, посредством QR код) 144**
д-р Атанаска Стамболийска, д-р Симеон Бояджиев
Petko R. Slaveykov And The Hidden Behind The QR Code (a project on the popularization of the life and work of Petko R. Slaveykov on short videos, accessible through a QR code)
Dr. Atanaska Stamboliyska, Dr. Simeon Boyadzhiev
- Опазване, дигитализиране и популяризиране на поезията на търновския творец Николай Колев – Поета 148**
Людмила Тодорова
Preservation, Digitization And Popularization Of The Poetry Of The Veliko Tarnovo Artist Nikolay Kolev – The Poet
Lyudmila Todorova
- Дигитални ресурси в библиотечната система на Република Северна Македония 158**
доц. д-р Милен Михов
Digital Resources In The Library System Of The Republic Of North Macedonia
Assoc. Prof. Dr. Milen Mihov
- Разширен хронологичен доклад за развитието на Прима-Софт ООД и Софт.Либ ООД, приноса към библиотечното дело и дигитализацията 170**
Ивайло Георгиев, Виолина Георгиева
Expanded Chronological Report On The Development Of Prima-Soft And Softlib And Our Contribution To Library Work And Digital Transformation
Ivaylo Georgiev, Violina Georgieva
- „Писменото съкровище по Долен Дунав“ – дигиталната памет на региона и нейното значение за културната идентичност 177**
Николай Господинов
“The Written Treasure Of The Lower Danube” – The Digital Memory Of The Region And Its Importance For Cultural Identity
Nikolay Gospodinov
- Портретът „Христина Морфова и Людмила Проконова“ на Елисавета Консулова-Вазова като част от националното културно наследство: опазване и популяризиране 190**
д-р Мария Бранкова
The Portrait “Hristina Morfova And Lyudmila Prokopova” By Elisaveta Konsulova-Vazova As Part Of The National Cultural Heritage: Preservation And Promotion
Dr. Mariya Brankova

**Аудио архиви на културната памет: грамофонната
плоча – предизвикателства и възможности за опазване 198**

Емилия Боянова

*Audio Archives Of Cultural Memory: The Gramophone Record –
Challenges And Opportunities For Preservation*

Emilia Boyanova

**За Диплографията или Двойното счетоводство и търговската
терминология в документи на Евлогий и Христо Георгиеви
(из архива на Евлогий и Христо Георгиеви при НА-БАН)..... 207**

Георги Георгиев

*On The Diplographic Or Double-Entry Bookkeeping In The Commercial
Records Of Evlogi And Hristo Georgievi (from the archives of the Evlogi
and Hristo Georgievi brothers at the Bulgarian Academy of Sciences)*

Georgi Georgiev

**История и статут на Националното сдружение на общините
в Република България..... 223**

д-р Светослав Мишев

*History And Status Of The National Association Of Municipalities
In The Republic Of Bulgaria*

Dr. Svetoslav Mishev

**Ориенталската ръкописна колекция в Националната библиотека
„Св. св. Кирил и Методий“ (формиране, състав, разкриване) 235**

д-р Невена Граматикова

*The Oriental Manuscript Collection In The „St. St. Cyril And
Methodius“ National Library (Formation, Composition, Disclosure)*

Dr. Nevena Gramatikova

**Християнски елементи на движимото културно наследство
и взаимодействието между Църква и Държава за тяхното
съхранение, употреба и популяризиране..... 250**

ст. ик. Павел Гърбов

*Christian Elements Of Movable Cultural Heritage And The Interaction
Between Church And State For Their Preservation, Use And Promotion*

Stavr. Economos Pavel Garbov

Великият молебен богородичен канон на Теодор Дука Ласкар 256

проф. хабил. д-р Димитър Кенанов

The Great Litany To The Virgin Mary By Theodor Doukas Laskaris

Prof. Habil Dr. Dimitar Kenanov

**За значението на маргиналиите в старопечатните книги
(По материали от библиотеката при Шуменския
университет „Епископ Константин Преславски“)..... 281**

гл. ас. д-р Данко Георгиев

*On The Significance Of Marginalia In Old Printed Books
(Based On Materials From The Library Of The Shumen University
„Bishop Konstantin Preslavski“)*

Chief. Assist. Prof. Dr. Danko Georgiev

**Рестаурация на книжни материали от фонда
на Регионален Исторически Музей – Шумен..... 296**

Галина Якимова

*Restoration Of Book Materials From The Fund Of The Regional
Historical Museum – Shumen*

Galina Yakimova

**Хибридно наследство: „Приказка за приказни герои“ като мост
между детската литература, музиката и дигиталното бъдеще..... 302**

Мая Паскова, д-р Габриел Георгиев

*Hybrid Heritage: “A Tale Of Fairy-Tale Heroes” As A Bridge Between
Children’s Literature, Music, And The Digital Future*

Maya Paskova, Dr. Gabriel Georgiev

**Поредицата „Златна библиотека“ и приносът ѝ
за адаптирането на класическата литература
за детската публика през 30-те – 40-те години на XX в. 312**

проф. д-р Алберт Бенбасат

*The Golden Library Series And Its Contribution To The Adaptation Of
Classical Literature For Children’s Audiences In The 1930s And 1940s*

Prof. Dr. Albert Benbassat

**Екологично устойчиви биотехнологии за опазване
на писменото културно наследство 325**

гл. ас. д-р инж. Искра Цветанска

*Environmentally Sustainable Biotechnologies For The Preservation
Of Written Cultural Heritage*

Assist. Prof. Dr. Eng. Iskra Tsvetanska

**Учебници и практически ръководства
от калоферския учител Никола Начов 334**

доц. д-р Александър Ковачев

*Textbooks And Educational Support Materials
By The Teacher Nikola Nachov*

Assoc. Prof. Dr. Alexander Kovachev

**Търновецът Джорджо Момчев –
благотворителна и обществена дейност 346**
проф. д-р Светла Атанасова

*Georgio Momchev From Turnovo – Charity And Public Activities
Prof. Dr. Svetla Atanasova*

**Аспекти от прилагане защитата интересите на държавата
като собственик и пазител на документите от Националния
архивен фонд. Нормативни основания, предизвикателства
и анализи на критериите за достъпност на документите
и повишаване цените на услугите 353**
д-р Тихомир Тонков

*Aspects Of Implementing The Protection Of The Interests
Of The State As The Owner And Custodian Of Documents
From The National Archival Fund. Normative Grounds,
Challenges And Analyses Of The Criteria For Accessibility
Of Documents And Increasing The Prices Of Services
Dr. Tihomir Tonkov*

**Популяризиране на движимото културно
наследство сред „дигиталните туземци“ 365**
ас. д-р Стефка Чернева

*Promoting Movable Cultural Heritage Among “Digital Tribesman”
Assistant Dr. Stefka Cherneva*

**Съхраняване и популяризиране на местно културно
наследство чрез краеведските сайтове на Регионална
библиотека „Стилиян Чилингиров“ – Шумен 374**
Николай Лазаров

*Preservation And Promotion Of Local Cultural Heritage Through The
Regional Studies Websites Of The “Stilian Chilingirov”
Regional Library – Shumen
Nikolay Lazarov*

**Литературата като инструмент за социална промяна:
участието на РБ „П. Р. Славейков“ в проекта G-BOOK 3 382**
Мартина Янкова-Радолова

*Literature As A Tool For Social Change: The Participation
Of The Rb “P. R. Slaveykov” In The G-Book 3 Project
Martina Yankova-Radolova*

**Библиотекаря в годините на Поликризите –
как да поддържа благополучието? 390**
Йоана Чапска

*The Librarian In A Polycrisis World – How To Foster Well-Being?
Joanna Chapska*

**Библиотека НУ-УБ „Гоце Делчев“ Штип
и културно наследство: состојба и дејности..... 408**

Јована Рилак

*Library Of The NI-UL „Goce Delchev“ Shtip
And Cultural Heritage: Status And Activities
Jovana Rilak*

**Петте најголеми библиотеки во Европа
и нивните културни наследства 418**

Билјана Миладинова, Ирена Тонева

*The Five Largest Libraries In Europe And Their Cultural Heritage
Biljana Miladinova, Irena Toneva*

**Устойчиво развитие, иновации, застој. Бележки към актуалното
състояние на българската библиотечна наука и практика..... 428**

доц. д-р Евгения Русинова

*Sustainable Development, Innovation, Stagnation.
Notes On The Current State Of Bulgarian Library Science And Practice
Assoc. Prof. PhD Evgeniya Rusinova*

**Едиционната дейност на Съюзите „Отец Паисий“ (1928 – 1943) –
явление в българското книгоиздаване..... 436**

Николай Поппетров

*The Publishing Activities Of The „Father Paisii“ Unions (1928 – 1943) –
A Phenomenon In The Bulgarian Book Publishing
Nikolay Poppetrov*

БИБЛИОТЕКИ – ЧЕТЕНЕ – КОМУНИКАЦИИ

Двадесет и четвърта национална научна
конференция с международно участие

Велико Търново, 13 – 14 ноември 2025 г.

Българска

Първо издание

Научна

Съставители: проф. Ивелин Иванов
д-р Иван Александров

Формат 60x90/16

Печатни коли 28,5

Печат: Печатница „Сира“ Велико Търново